

به نام خدا

فکر

چهارم دبستان ...

۱۳۹۶

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: **فارسی چهارم دبستان - ۱۴**

پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: نازیلا بهروان، حسن ذوالفقاری، عبدالرحمن صفارپور،
گلزار فرهادی، حسین قاسم‌پور مقدم، راحله محمدی، مهتاب میرابی آشتیانی و فرح نجاران
(اعضای شورای برنامه‌ریزی)

فریدون اکبری شلدره، معصومه نجفی پازکی (اعضای گروه تألیف) - محمد دانشگر (ویراستار)

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی: لیدا نیک‌روش (مدیرامور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر
هنری) - جواد صفری (طراح گرافیک، صفحه‌آرا و طراح جلد) - حسین آسینوند، ثنا حسین پور،
راحله برخوردار، سحر خراسانی، مجید ذاکری یونسی (تصویرگر) - کامران انصاری (طراح
خط رایانه‌ای) - فاطمه باقری‌مهر، علی نجمی، حسین چراغی، زینت بهشتی شیروازی،
حمید ثابت کلاچاهی، ناهید ختیم‌باشی (امور آماده‌سازی)

نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش
(شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

ناشر: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ چهارم ۱۳۹۶

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و
برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا
www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه‌ی فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-2362-9

شابک ۹-۲۳۶۲-۰۵-۹۶۴-۹۷۸

امام خمینی: امید من به شما دبستانی هاست.

۶ سخنی با آموزگاران گرامی

۸ ستایش

۹ فصل اول: آفرینش

۱۰ درس اول: آفریدگار زیبایی

۱۶ بخوان و حفظ کن: خبرِ داغ

۱۸ درس دوم: کوچ پرستوها

۲۳ بخوان و بیندیش: در جست و جو

۲۸ حکایت: قوی‌ترین حیوان جنگل

۲۹ فصل دوم: دانایی و هوشیاری

۳۰ درس سوم: رازِ نشانه‌ها

۳۴ بخوان و حفظ کن: روباه و زاغ

۳۶ درس چهارم: ارزشِ علم

۴۲ درس پنجم: رهایی از قفس

۴۸ بخوان و بیندیش: قدمِ یازدهم

۵۲ مَثَل

۵۳ فصل سوم: ایرانِ من

۵۴ درس ششم: آرشِ کمان‌گیر

۶۰ بخوان و حفظ کن: باران

۶۲ درس هفتم: مهمانِ شهر ما

۶۷ بخوان و بیندیش: انتظار

۷۲ مَثَل

فصل چهارم: فرهنگ بومی ۷۳

درس هشتم: درس آزاد ۷۴

مَثَل ۷۵

بخوان و حفظ کن ۷۶

درس نهم: درس آزاد ۷۷

مَثَل ۷۸

فصل پنجم: نام‌آوران ۷۹

درس دهم: باغچه‌ی اطفال ۸۰

بخوان و حفظ کن: هُمای رحمت ۸۷

درس یازدهم: فرمانده دل‌ها ۸۸

درس دوازدهم: اتّفاقِ ساده ۹۴

بخوان و بیندیش: دوست بچّه‌های خوب ۹۸

حکایت: نگاهِ پنهان ۱۰۲

فصل ششم: راهِ زندگی ۱۰۳

درس سیزدهم: لطفِ حق ۱۰۴

بخوان و حفظ کن: اُمید ۱۰۷

درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟ ۱۰۸

درس پانزدهم: شیر و موش ۱۱۲

بخوان و بیندیش: هفت مُروارید سُرخ ۱۱۶

مَثَل ۱۲۲

فصل هفتم: علم و عمل ۱۲۳

درس شانزدهم: پرسشگری ۱۲۴

بخوان و حفظ کن: خِرَد و دانش ۱۲۸

درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند ۱۳۰

بخوان و بیندیش: کارتِ اعتباری ۱۳۵

مَثَل ۱۳۹

نیایش ۱۴۰

واژه‌نامه ۱۴۱

سخنی با آموزگاران گرامی

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین

پس از حمد و ستایش پروردگار مهربان به آگاهی می‌رسانیم که کتاب فارسی پایه‌ی چهارم بر بنیاد رویکرد عام «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران»، یعنی شکوفایی فطرت الهی، استوار است و با توجه به عناصر پنجگانه (علم، تفکر، ایمان، اخلاق و عمل) و جلوه‌های آن در چهار پهنه‌ی (خود، خلق، خلقت و خالق) تألیف و سازماندهی شده است. رویکرد خاص برنامه‌ی زبان‌آموزی بر آموزش مهارت‌های زبانی و فرازبانی یا مهارت‌آموزی، استوار است؛ به همین روی در کتاب فارسی چهارم، افزون بر آموزش چهار مهارت گوش‌دادن، سخن‌گفتن، خواندن و نوشتن به آموزش و تقویت تفکر، نقد و تحلیل و پرورش سواد ادراکی نیز توجه شده است. آموزش سطوح پیشرفته‌ی چهار مهارت اصلی زبان از کتاب فارسی سوم دبستان آغاز شده و در این کتاب، همان زنجیره‌ی محتوایی، تداوم یافته است؛ بنابراین لازم است آموزگاران محترم پایه‌ی چهارم کاملاً با فارسی سوم دبستان آشنا باشند تا بتوانند فرایند آموزش را درست در مسیر اهداف برنامه، پیش ببرند.

🌳 **بسته‌ی آموزشی فارسی چهارم دبستان شامل اجزای زیر است:**

- کتاب فارسی
- کتاب نگارش فارسی
- کتاب راهنمای معلم
- لوح فشرده‌ی کتاب گویا و متن‌های شنیداری

🌳 **کتاب فارسی**

این کتاب از یک سو بر قلمرو دریافتی یا ادراکی زبان تمرکز دارد؛ لذا درست دیدن، درک خوانداری و درک شنیداری را آموزش می‌دهد

و از سوی دیگر با قلمرو تولیدی زبان پیوند می‌یابد و در فرایند یاددهی - یادگیری به ریزمهارت‌های خواننداری مانند رعایت آهنگ، لحن کلام، تکیه، مکث و درنگ در خوانش متن و سخن گفتن انتقادی می‌پردازد.

کتاب فارسی در هفت فصل و هفده درس در ساختاری علمی و با محتوایی هدفمند، برای تقویت مهارت‌های زبانی، طرّاحی و سازماندهی شده است.

کتاب نگارش فارسی

برای آشنایی با ساختار و محتوای این کتاب، پیشگفتار کتاب نگارش فارسی را مطالعه کنید.

کتاب راهنمای معلم

کتاب راهنمای معلم فارسی چهارم به سبب پیوستگی محتوایی و گره‌گشایی در آموزش و کاربست روش‌های مناسب، بسیار اثرگذار است. در این کتاب رویکرد و اهداف برنامه‌ی درسی فارسی چهارم به گستردگی بیان، و سطوح مهارت‌های زبانی به صورت کاملاً روشن ارائه شده است؛ سپس در راستای آن، شاخص‌های ارزشیابی هر سطح نیز مشخص گردیده است.

زمان‌بندی پیشنهادی تدریس درس‌ها، بین ۹ تا ۱۱ جلسه تعیین شده است؛ به کارگیری روش‌های تدریس فعال و طرّاحی‌های مناسب آموزشی از ضروریات این برنامه است. بار دیگر مطالعه‌ی کتاب راهنمای معلم پیش از ورود به فضای درس و کلاس و آغاز فرایند آموزش به همه‌ی همکاران، توصیه می‌شود.

لوح فشرده‌ی کتاب گویا و متن‌های شنیداری

آموزش خواندن با لحن و آهنگ متناسب با فضای متن، اهمیت ویژه‌ای دارد؛ افزون بر آن تمرکز و درک شنیداری در تقویت مهارت گوش کردن، پیش‌نیاز آموزش سایر مهارت‌های زبانی است. کتاب فارسی چهارم، لوح فشرده‌ی «کتاب گویا» را برای آموزش لحن و درست خواندن به همراه دارد. همچنین لوح فشرده‌ی «متن‌های شنیداری» در جهت تقویت مهارت گوش دادن و سخن گفتن طرّاحی شده است.

 گروه زبان و ادب فارسی دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

خدا

ستایش

به مادر گفتم: «آخر این خدا کیست؟
که هم در خانه‌ی ما هست و هم نیست
تو گفتی مهربان‌تر از خدا نیست
دمی از بندگان خود جدا نیست
چرا هرگز نمی‌آید به خوابم؟
چرا هرگز نمی‌گوید جوابم؟
نماز صبحگاهت را شنیدم
تو را دیدم، خدایت را ندیدم.»
به من آهسته مادر گفت: «فرزند!
خدا را در دل خود جوی، یک چند
خدا در رنگ و بوی گل، نهان است
بهار و باغ و گل از او نشان است
خدا در پاکی و نیکی است، فرزند!
بُود در روشنایی‌ها، خداوند.»

پروین دولت‌آبادی

